

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre	10	—	kr.
Félévre	5	—	"
Negyedévre	2	50	"
Egy órára	1	—	"

Egyes száma ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **KOHANYI GYULA.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:

Hasznosított példányok sorozat 5 kr. Nagyobb társaságok a többször hasznosított példányok adatai szerint jutányos áron vehetnek fel. Bélyeg-díj minden külön beiktatásért 30 kr.

Kossuth Ferencz H.-Böszörményben.

Olyan ünneplésnek, olyan hazafias lelkesedésnek voltunk tanúi tegnap két magyar hajdúvárosban, amelyet nem képes tenni más népe a világnak senki, de legkevésbé egy kisebbségben levő politikai párt vezérének. S ez mutatja éppen a mi jelszavunk, a mi programunk sikerének, diadalának biztosítékát, mert ilye minden egyes alkalommal, minden egyes helyen, ahol Kossuth Lajos fia megjelenik, kitör a magyarból a lelkesedés és örül, kifejezést ad elragadtatásának, amit azt neki Isten tudni engedte, hogy megcselekedje.

A magyar nép édes atyja, bálványja, Kossuth Lajos ravatalánál egybesereglett, egy családdá vált, akárcsak a honfoglaló Árpád diadalmas táborában az egész ország s fogadta meg, hogy megérti a varázst, amelyet az a szent koporsó széjjel árasztott. Vajh! hányan vannak, akik megtartották s hányan, akik még csak nem is emlékeznek rá! . . . Másfél esztendővel ezelőtt, az ezredéves ünnepek gyönyörű délibábos tündöklő napjának utolsó perczeiben feltámadt az a vihar, mely felkavarta a magyar politikai égből évtizedeken keresztül összegyülemlt szennyet s egy rettentő zivatarban, mely az 1896-iki általános képviselőválasztások címe alatt van elkönyvelve az évkönyvekben, rázudította az országra, —

Olyan volt ez, mint a jég verése, —
Oda tett az emberek vetése . . .

Oda az emberi léleknek, de különösen az ezredéves magyar nemzet lelkének fődíszé, belső veteményes kertjének legillatosabb virága: önérzete és büszkesége! . . .

Oh, mint dagadt a keblünk, mint telt meg jobban és jobban a lelkesedés szent mámorával, amint lépésről lépésre haladván be a város utcáin, perczeiről perczeire haladván az időben ottan tartózkodásunk: éreztük, mert éreznünk kellett, mert elfogta szívünket mind jobban és jobban az a magasztos tudat, hogy Hajdú-Böszörmény város polgársága nem feledte el azt, amit Kossuth Lajos ravatalánál fogadott.

Amit ott láttunk, éreztünk és átélünk tegnap, azt a maga valóságában leírni nem képes a mi gyenge tollunk, — bármint erőlködünk, csak halvány vázlat lehet az; — de talán illő képet nyújthatjuk annak az egynek megemlékezésével, hogy mi, az ország fővárosából s Debreczenből egyaránt odazarandokolt hírlapírók, akik — dicsekvés

nélkül mondhatjuk — ismerjük az embereket, egyértelműleg tisztában voltunk azzal mindjárt a fogadtatás első perczeiben, hogy ha leírni mindazt, amit láttunk és hallottunk, a közönség egyszerűen nem hinné el és kinevetne bennünket, — annyira mesés volt ez a fogadtatás!

De tudjuk mindamellett azt is, hogy kötelességünk erőnkhez képest leírásunkkal megközelíteni a valóságot, tehát nem üthetjük, de nem is akarjuk elütni magunktól azt a kedves, de annál terhesebb kötelességet, hogy igyekezzünk a böszörményi és hadházi Kossuth-napnak lehetőleg minden részletéről összefüggően beszámolni s csak bocsánatot kérünk még azoktól, akik látták, s még inkább azoktól, akik cselekedtek, ha nem találnák el rajzunkban a valódi árnyalatot, midőn az ő hangulatukat, az ő érzésüket s azoknak nyilvánítását lefessük . . .

Részletes tudósításunk a következő:
Lesz-e nem lesz-e?

Még erről is szólnunk kell és pedig első sorban erről kell szólnunk, ha hű képét akarjuk adni a tegnapi napnak s vissza kell térnünk tegnapelőttre, mert az egész ünnepély felett az utolsó pillanatig ott lebegett a közigazgatási rendőrhatalom Damokles-kardja két felől is, mely aztán az egyik oldalon le is esapott és magának vagy gazdájának, de mindenesetre a tudatlanságnak és az ok nélkül való felelőtlenségnek tulajdonítsa, ha bennünk nem, legfeljebb önmagában és intőzójében a hatalom tekintélyében tett csupán kárt.

Tehát, mint olvasható volt annak idején a Debreczenben is, az alispáni gyűlés-engedélyező végzés bizonyos politikával hangsúlyozta a helybeli lakosok kifejezést s ennek alapján a h.-böszörményi rendőrkapitány s komolyan gondolkozott azon hogy betiltja a gyűlést, mivel azon nemcsak helybeliek, hanem budapesti és debreczeni képviselők, h. dorogi és h. nánási polgárok is részt kívánnak venni. Hanem utóvégre is aludt rá egyet és nem csinált belőle magának kellemtelenséget.

Nem így azonban a b. újvárosi főszolnabíró siennek nyomán az alispán is a hadházi gyűlésre nézve. Ugy találtak ugyanis ők csak annyira becsütek a hajdu népet, hogy népgyűlés csendőrs és szurony nélkül lehetetlen s mivel tegnapra az egész vármegye csendőrségét Böszörménybe vezényelték, azért Hadházon ugyanaz nap népgyűlés nem tartható. Ezt az alispáni végzést táviratilag megfeleltették, akinél tegnapelőtt Kossuth Ferencz nevében (aki a budai honvédelem-ünnep miatt személyesen nem tehetett) Erdély Gyula orsz. képviselő közben is járt és biztató választ kapott. Ennyivel indulunk neki Böszörménynek, de több eredményt a hatóságok részéről e nap és az események végéig nem voltunk képesek elérni. Megjött-e nem-e a betiltást feloldó rendelet meg nem tudtuk.

Debreczről Böszörményig.

Budapestről szombaton hajnalban érkezett meg Debreczenbe Szinay Gyula, H.-Böször-

mény város orsz. képviselője, hogy itt az utolsó intézkedéseket megtegye. Délután a személyvonattal érkezett Debreczenbe Lakatos Miklós a képviselőház jegyzője, az abauj-tornamegyei szini kerület orsz. képviselője, aki idáig már május 1-ére is megérkezett, a mikor — saját szavai szerint — még különösebben járt Lakatos Böszörményben, mint annak idején Bolond Istók Debreczenben s aki régi jó ismerősénél, Boeczán Elemér máv. állomásfőnöknél töltötte az éjszakát, a delután, illetve az alkonyat folyamán kísértélvén a kiscsözös segélyével házigazdája, továbbá Láber Mihály a helyi vasut igazgatója családjaik, végül a sorok írója kíséretében a nagyerdőre, a hol gyönyörködtünk Debreczen város nevezetességében.

A gyorsvonattal este 7 órakor érkeztek; Marjai Péter és Papp Elek orsz. képviselők, az előbbi saját, az utóbbi Kiss Albert képviselő házában töltve az éjszakát, míg az éjjeli vonattal Kossuth Ferencz és gr. Benyóvszky Sándor orsz. képviselők s a budapesti sajtó képviselői érkeztek meg, kiknek Boeczán Elemér állomásfőnök jóelőre elkészítettett egy külön kocsit, hogy abba rögtön átfeküdve, esetleg akár Böszörményig aludhassanak. Ezt azonban csak maga Kossuth Ferencz vette igénybe, míg a többiek a hajnal hasadását Debreczen utcáin töltötték, körüljárva a várost a mi derek állomásfőnökünk szíves kalauzólása mellett.

5 óra után már valamennyien a Perronn voltunk, a városban halt két képviselőt kivéve, akik a vásártéri állomáson szálltak fel. A vicinális hozzászállt a Kossuth Ferencz kocsihoz, összekapcsoltatta magát vele s megindultunk Böszörmény felé, néhányan a debreczeni polgárság köréből is.

A megérkezés.

Reggel fél 8 órakor megerőltette magát a vicinális és harsány fátytszóval jelezte, hogy immár Böszörményben vagyunk. A kisállomás Perronját, valamint rácsos kerítésén túl levő óriási térséget teljesen elfoglalta az óriási néptömeg. H.-Böszörmény polgárságának apraja, nagya gyönyörű látványt nyújtva a megérkező vendégeknek.

A mint kiszállottunk, a Perronra zászló alatt a h.-böszörményi függ. és 48-as párt nevében Sóvágó Gábor üdvözölte az érkezett vendégeket, kiknek nevében néhány szíves szóval Kossuth Ferencz válaszolt s a nép éljenzése, kalap és kendő lobogtatása közben elhagytuk a zsufolásig megtelt Perront.

De a mint zeneszó mellett kiléptünk a tere: akkor láttuk csak igazán azt a néptengert, mely a fogadásra összeverődött. A borongós tavaszi reggel halovány napfénye incselkedve játszott az ezernyi színváltozatot mutató tarka sokaságon.

Az állomás épülete előtt százakra menő koesisor, az állomást a várostól eltakaró fásornak másik oldalán pedig id. Sóvágó Gábor parancsnoksága alatt 500 magyar legény, mint polgári bandérium, lóháton, indulásra készen! Felséges látvány volt ez az 500 lovas magyar! Közben mindenütt a polgárságnak minden rendű és rangu rétege a legőszintébb lelkesedéssel éljenzve Kossuth Lajos fiát, akit kíséretével együtt zenekar kísért ki a Perronról.

A perron nyugoti végén, a város felé vezető uton új látvány öltik a néző, az érkező szemébe. Tizenkét pelyhes állu fiatal ember lobogó magyar ingben és gatyában, fehéren zsinórozott kék dolmányban, árvalány hajas kalappal, vigan ficzánkó paripákon várják, hogy beüljön s ők körül foghassák a város négyes fogatában Kossuth Ferenczet. Kereskedő segédek valamennyien, akik csakis ezért tanáltak meg lovagolni.

A mint K o s s u t h Ferencz tovább halad, a tűzoltók kordona alig képes visszatartani a népet, hogy hozza ne rohanjanak csókolni, avagy legalább megérinteni ruhájának szegélyét. . . De im, ismét új látványt tar elénk ez az eleven kaleidoszkop: két oldalt sorfalat áll fehér magyar ingben és szoknyában, sujtásos pruszlikban 100-nál több magyar leány, képviselve köztük a 10 éves gyermektől a viruló hajadonig minden évszám valamennyinek vallan és hajában széles nemzeti színű szalag átvetve, illetve befonva, a mint elbük érünk, vezetőjük, egy tisztos koru hölgy czukorral kínálja meg néhány, könyek között ejtett szó kiseretében, mit K o s s u t h meg mosolyogva fogad el s épen azon igyekszik, hogy kiszabadítsa kezét, melyet a hölgy elragadtatásban meg akart csókolni, mikor négy oldalról az alföld májusának minden kinyíllott virága százával repül feje és utjára a sorfalat álló leánykáknak kötényük alá relett kosarából. Kossuth Ferencz meglepetten áll meg: erre nem volt eke-zülve, hogy ez a nap neki virávasárrappá legyen, meghatottan hajlik s integet jobbra-balra, ahg találva szavakat, hogy érzelmeinek kifejezést is adjon az öt kísérő Sövágó Gábor előtt mikor egyszerre utjkat állja e fehér ruhás leányok sorfalat megszakító fekete férfi ruhák árnyeka . . .

A fogadtatás.

A fekete ruhás alak S o m o s s y Béla H. Bösörmenyi város polgármestere volt, aki e város nevében állt ott, hogy K o s s u t h Ferenczet fogadja Tüzzel, lelkesedéssel és érzéssel elmondott költői beszéddel tette ezt. A szeretet hazafiság s a Kossuth Lajos emléke iránt érzett hála egyaránt végig ragyogott ezen a nem hosszú de annál remekkebb, igaz szívből jött beszéden, amely egyszerűsággal átvezetett minden ember szívére, aki azt hallotta. A város nevében beszélt s az az egetverő eljenzés, amely utánna felzúgott, bizonyította legfényesebben, hogy a város érzelmet to másolta es pedig meltoan.

A székes-fővárosból.

III.

— Az országos magyar képzőművészeti társulat tavaszi nemzetközi kiállítására. —

Nines rá terünk, hogy valamennyi festményt es szoborművet sorra ismertessünk, hiszen erre egy vastos könyv kellene, azért a többi termeken csak futva megyünk át. Mi csak az érdeklődést akarjuk a tartat iránt felköltetni, nem pedig mű-kritikát írni.

A hatodik teremben megragadja figyelmünket Dettmann Lajos charlottenburgi festőnek »Halászok temetője a keleti tenger mellett« cz. olajfestménye. — Bizonyára a tenger áldozatai vannak ott eltemetve, egyszerű sirhantok alatt. Knopp Imre magyar festő »A kewlári bucsu«-t dolgozta fel, mely tárggyal, mar sok festő megpróbálkozott. Ez is csak próbálkozás, minden nagyobb siker nélkül — Igen szép König Hugó müncheni festő »Holdas éj«-e, ellenben Kacziány Ödönnek »Vízó nagypentek hajnalán« cz. olajfestménye érthetelen, borzalmas alkotás, melyben hiába keresünk valami gondolatot.

A hetedik teremben Kallmorgen Frigyes német festő igen szép részletet mutat be a Fekete-erdőből, hol a Duna kis patak módjára csörg-dez. Figyelemre méltók Horovitz Lipótnak arcképei, Kémény Jenőnek »Az alchimista« című festménye (a bigott közepkorban érőnek erejével aranyat akartak csinálni az emberek, a helyett, hogy kaszáltak volna) es Tölgyessy Arthur tájképei.

Kossuth Ferencz válaszában a beszédnek azt a pontját ragadta meg, mely a turini valdensenk templomában felállított ravatal mellett tett ígéretéről szólt s hangsúlyozta, hogy azt jött most beváltani, 4 év után. el-késve ugyan, de amint látja, nem későn, mert ime igaz testvéri szeretettel fogadják őt, a magyar nép testvérét, Kossuth Lajosnak, a magyar nép atyjának fiát. Kéri, tartsák meg őt e szeretetben továbbra is. (Hosszautartó lelkes éljenzés.)

A nánásiak.

A bösörmenyi állomáson találkozik a nánási vasutnak két ellenkező irányban induló vonata, melyek egyiken mi érkezőnk, másikán pedig Hajdu-Nánás város népe volt érkezendő. Már az maga módot nyújtott a képzelődésre, hogy az érkezők nagy száma miatt a vonat 10 percet késett, de amit megérkezésekor láttunk, az túlhaladta még képviselőnk is. Meg meg sem állt a vonat, máe hallottuk a zenekar hegedűinek hurjájáról a Kossuth nóa lelkesítő hangjait, mikor pedig megállt a vonat, percek teltek el, amig valamennyien kiszállottak es zászlóink alatt sorba állottak. Egyszerre csak megillant a perronról kivezető kis kapuban U d v a r h e l y i József buzogánya s utána éljenzés es zászló-lengés között 700 nánási polgár lepelt el, tisztelegve zászlójával, K o s s u t h Ferencz előtt. Rögtön körülfogták a testvér-hajdukát a bösörmenyiek, s a szíves vendéglátás legbiztosabb jelével, az öleléssel es kézszorításokkal, a melyekbe egész lelküket beleöntöttek, adtak kifejezést örömiüknek.

A bevonulás.

Megindult végre a bandérium, követe a város négy fogatától, benne K o s s u t h Ferenczcel es S o m o s s y Béla polgármesterrel, kiket az árvalányhajas bandérium fogott körül, utána hosszú sorban a képviselők es a város polgárságának előkelőbbjei szebbnél-szebb fogatokon. A kocsisor két oldalán a tűzoltóság kötelekordont vont, amely azonban a kocsisornak feléig sem ért s azontul veres tollas rendező polgárok tartottak fenn a rendet 15—20 lépéssnyire állva egymástól s a nép, mely a hosszú utnak mindkét oldalán tengernyi tömegben huzódott körül-tünk a Kossuth-nóta hangjai mellett, sehol nem csinált zavart, a legkisebb rendezavarás nélkül jutottunk be a városba, ahol az ut egyszerre összeszűkült s a r e n d m é g i s f e n n m a r a d t, A csendőrkaszárnya

A nyolczadik teremben Roskovics Ignácznak egy kedves gyermek arcképe látható, Balló Edétől is van ott több arckép, köztük a Lotz Károly arcképe. Lochhead John skót festő »Virágos rét« cz. festménye a virágos rét minden szépségét feltünteti. Ara 105 font sterling.

A kilenczedik teremben szebbnél-szebb tájképek vannak. — Igen sikerült e nemben Brodszky Sándornak »Zách Klara keresztje Visegrád romjain.« Feltűnök továbbá: »Zivatar után« Nagy Lázártól, »Nyári est« Tahy Antaltól, »Áradás« Kézi Kovács Lászlótól, »Hull a fának a levele« ugyanattól, »A Duna az Eskütérnél« Hány Gyulától, velencei részletek Koszkol Jenőtől. — Hány Gyula egy történeti képet is állított ki, »Dugonics Titusz Nádorfejérvárnál« czim alatt, a mint Dugonics a törököt a vár fokáról magával rántja a mélységbe. E hősi önfeláldozás már számos festő ecsetjét foglalkoztatta.

A tizedik termet Moucha Alfonz francia festő művei foglalják el. Nagybárra díszítő művek ezek: plakát-tervezetek, czimlap-tervezetek, meghívók, üveg-festmény tervezetek, tanulmányok, vázlatok, emléklapok — művészi kivitelben, de vannak önálló kisebb rajzai is: »Leydeni János lefejezi egyik feleségét«, »Bécs ostroma a törökök által«, »II. Rudolf es csillagásza«, »Miksa császár vadászkalandja« (halálos rettegés közt áll a büszke császár a meredély szélén, mig valami kecskepásztor kuszva a szegélyére megy) »Habsburgi

tele volt csendőrrrel, (a vonaton is jött velünk Debreczenből vagy három), de az utcán sehol sem mutatkoztak s nem is volt rájuk semmi szükség. A polgárság a két kilométer-nél hosszabb uton maga tartotta fenn a rendet, pedig egyáltalán nem csupan férfiak, — hanem nők, gyermekek es aggok egyaránt részt vettek e gyönyörű menetben.

Az új ev. ref. templomelött néhány száz lépéssel a h. bösörmenyi ipartestület felállította a d i a d a l k a p u v a r t a a menet, mely ujra próbára tette az utca megszűkítésével a rendezők talentumát s ezt a próbát ismét fényesen kiállta.

A hosszú utnak háziról nemzeti zászló lengése, minden ablakból gyönyörű női fejek intó mosolygása es kezeiknek kendőlobogtatása üdvözölte K o s s u t h Ferenczet a Kossuth nóta éneklése es hatalmas eljenzése közben.

A Bocskay-téren újból könnyebb elhelyezést talált néhány peregre a menet, kiszélesedve folyamán hatalmas nagy töv, mely aztan fel is fogta egy részét a hullámzó tömegnek s a nánási utcába már nem jött be annyi rengeteg nép, mindamellett mikor a bandérium s a vele egy sorban érkezők megálltak ifj. S ó v a g ó Gábor háza előtt s az utánuk jövők hozzájuk tömörültek, oly sürvé vált a tömeg, hogy lejtős lévén a homokos utca közepe felé, mintegy korallokolt borított tengerfenékhez vált hasonlóvá, hatalmasan érdekes nyüzsgésben a bokrétság kalapokkal es tarka kendőkkel. Volt egy leány, aki széles nemzeti szín sávval szegélyezett fehér kendővel kötötte be fejét, hátul egy nagy magyar czimerral ékeskedve kendője eredeti színekben.

Ifj. Sövágó Gábornál.

A nagy napon e házi gazda szerepét oly nagy lelkesedéssel es igazi magyar vendégszeretettel viselő ifj. S ó v a g ó Gábor ügyvéd s ev. ref. egyházi főgondnok hazánál volt Bösörmenyben az első pihenőnk; oda vezetett a bandérium s ott a kapun virágokkal díszített nemzeti színű festésű »Isten hozott!« fogadta irásban s ugyan az néhány meleg szóban kifejezve a házigazda ajkáról a vendégeket, köztük természetesen első sorban K o s s u t h Ferenczet. Benn az udvarban a ház ajtajában pedig annak bájos urnője fogadta lekötelező es lebilincselő nyajassággal az érkezőket s vezette be a fényes berendezésű uri ház elfogadó szobájába, hol azonban csak néhány perc volt a pihenőnk, mert

Rudolf es II. Ottokár »Katt kivégzése.« Mind annyian remekel a történeti festészetnek.

A tizenegyedik termet a tájképek uradják. Feltűnök e nemben: Telepy Károly magyar taryu tájképei (a Duna Visegrádnál, Balassa vára nyugatról es keletről, a tihanyi partok stb); Molnár József a poprádi tavat festette meg, melyből a »hütlen Poprád« ered, ennek szépségéről már verset is írtak; ugyancsak ő tőle való a Tatra gyöngye, a csorai tó, melynek fenséges vidéke bámulatra ragadja az Alpeseket megjárt turistákat is, — aki azonban csolnakázni akar rajta, nagyon vigyázzon magára, mert a tengerszem tünderei igen könnyen a mélységbe ragadják, — a cserbai tó mar sok áldozatot követelt — meg Debreczenből is; Dettmann Lajos, kinek nevét már fentebb említettük, több tájképet állított ki, melyek közül kiválnak: »Maloma völgyben«, »Gyermekek az erdőben«, »Nyár« es »Nyaralás« címűek. Paczka Ferencz napfenes Itáliából a toscanai appenini hegységből mutat be részletet, — megengedjük, hogy szépek az Appeninek is, de sokkal szebbek a Kárpatok, mar ebben rem engedünk Itáliának!

Eljutottunk az utolsó, a tizenkettedik terembe, mely többnyire idegen festők műveit tartalmazza. Liebermann es Kampannó nemet festők különösen nagyszámu festményekkel szerepelnek. De hát olyan a nemet festészet is, mint a német tudományosság: alapos a kiegyensúlyozottság, de — unalmas. Edvi Illés Aladár olaszországi képeket, még pedig u'czai részleteket állított ki. Ügyesen fest

csakhamar az ebédlőbe hívott meg mindnyájunkat a kedves háziasszony, hogy az ut fáradalmait egy »kis« villásreggelivel feledtesse el, a mely gazdagságánál és pompás magyaros jóízű étkeivel s italainál fogva kiválóan alkalmas is volt reá annyira, hogy egy negyed óra múlva senki sem beszélt az utról, hanem csak a mi bajos háziasszonyunk vendégszerető nyajasságáról és »kis« villásreggelijének lukulusi fényéről.

De bármily jól esett is a terített asztal mellett erről beszélgetni, nem sokára bucsút kellett vennünk, hívott a kedves kötelesség.

Ugyan ezalatt a polgári bandérium, valamint a kereskedőké is szétzoltottak, hogy megkapják a K o s s u t h ajkáról elhangzott »köszönöm« szón kívül egyedüli érzelhető kompetenciájukat: az egy pohár sört, amelyen kívül csakis polgártársai s városuk szép asszonyai és leányai szívének örömdobbanása volt méltó jutalmuk.

A küldöttségek fogadása.

Mialatt a templomokban az istentiszteletek folytak, Kossuth és a képviselők a gimnázium nagytermébe mentek, hogy az előttük tisztelegni kívánó küldöttségeket elfogadják.

Először is a bősörményi iparosok tisztelegtek, kiknek Kossuth Ferencz igen szép szavakban válaszolt, elmondva, hogy mindaz, amit Bősörményről és a hajdukról hallott és tanult, teljes mértékben felelősként hajtottá rokon-zenvét, még mielőtt ismerté volna őket s most hogy megismerte, ez a rokon-zenv szeretetté fokozódott, mely a testvéri szív dobogásával benne s kéri, hogy támogassák őt nagy feladatának elérésében, mely ugyanaz, amiért a hajdu mindenkoron küzdöttek: a magyar nép s z a b a d s á g a é s j ó l é t e.

Beszéde után sorban kezelt fogott a küldöttségek tagjaival.

Utánok a H a j d u D o r o g városából érkezett 200 hajdu testvér küldöttsége tisztelegte Kossuth előtt, aki nekik is lelkesítő szavakban válaszolt, mire a leghatalmasabb küldöttség, a n a n á s i következtet, kiket Udvarhelyi József vezetett Kossuth elé lelkes beszéddel, Kossuth igen szép beszéddel köszöntö meg Nánás derék polgárságának azt a ragaszkodást és hazafias lelkesedést, melylyel a magyar f ü g g e t l e n s é g s z e n t ügyét szolgálják.

Ezután néhány érdekes jelenet következett, melyek sokszor könyekig meghatották a jelenvöltoakat. Egy 48-as honvéd 150 tarsi

nevében jött el és hozta azok üdvözlését Kossuth Lajos fiának, majd egy polgár ember állt elé s könyvtől azótt arczához emelte Kossuth kezét, hogy megcsókolja azt s benyúlt zsebébe, kivett onnan egy batiszt kendőt s e szavakkal:

— Ez az egyetlen vagyonom, Nagyságos uram, fogadja el tőlem emlékül, — átnyújtotta Kossuth Ferencznek, aki meghatottan tette el az egyszerű ember kendőjét.

A népgyűlés.

A gimnáziumból a volt kerületi székház előtti tere vonultak a polgárság ezreinek élénk éljenzéstől visszhangzó kísérete mellett K o s s u t h Ferencz és társai, hogy ott megtartsák a népgyűlést, melyet a kormány 3 héttel ezelőtt betiltott. A székház, valamint a városháza épülete nemzeti színű lobogókkal volt díszítve s mindkettőnek ablakaiból százakra menő közönség nézett ki, hogy tanuja legyen a hajduvárosok nagy és hatalmas akaratnyilvánításának az önálló vámtérület és a nemzeti bank ügyében.

A gyűlést id. U z o n y i Péter, a hajdu-bősörményi függetlenségi és 48-as párt elnöke nyitotta meg, néhány szóval üdvözölve a megjelenteket s felkérte S z i n a y Gyulát, a város orsz. képviselőjét, adja elő a gyűlés czélját.

S z i n a y Gyula ismerteti a helyzetet, miszerint tudvalevő, — hogy Magyarország 1867-ben Ausztriával 10 évre kereskedelmi vám- és pénzügyi szövetséget kötött, melyek azóta kétszer megújítottak, s amely a mult év végén lejárt anélkül, hogy meghosszabbították volna s ha egy évre ideiglenes állapotot teremtettek is, az országnak sértetlenül áll az a joga, hogy a szerződés újból való megkötése, vagy annak elvetésével az önálló vámtérület és nemzeti bank felállítására szabadon választhasson. Az ebben a kérdésben leendő állásfoglalás a gyűlés czélja, a mely alkalomból az ország helyzetének feltérnyesését végezt megjelent a gyűlésen K o s s u t h Ferencz. (Élénk éljenzés.) az orsz. függetlenségi és 48-as párt vezérének és elnökének, aki — mint maga mondta az imént — mindnyájunknak édes testvére, eljött gr. B e n y o v s z k y Sándor, a kis kunságnak egyik képviselője, a demokrata gróf (éljenzés) itt van a szomszéd választókerületnek a nádudvarinak képviselője, a mindenki által ismert és szeretett P a p p Elek, (élénk éljenzés) eljött Abauj Torna vármegyének egyik öreg hű katonája, L a k a t o s Miklós (éljenzés), aki maga is

végig harcolta a magyar szabadság harczot, a melyben nekünk apaink ontották vérüket s itt van M a r j a i Péter, kit Bősörményben nem kell bővebben bemutatni, mert ismeri őt e város apraja-nagyja. — Felkéri a polgárságot, hallgassa meg Kossuth Ferencet. (Halljuk! Halljuk!)

Kossuth Ferencz beszéde.

Azzal kezdé, hogy természetesnek találja mindenki s annak kell találnia még politikai ellenfeleinek is, hogy ha ő valahol megjelenik, az 1848 zászlóját lobogtatja, mert az képviseli az édes atyja által kijelölt utat is nincsen ember Magyarországon, aki ne szégyellené, ha másképpen volna. (Igaz! Ugy van! Egy hang: Isten gyalázza meg, aki nem szégyelné!) Az ő törekvése tehát az, hogy ezredéves hazánk legyen újra független, legyen önálló hadserege, külügyi képviselete. Ennek a hirdetése az egyik politikai czél, amiért idejött, de a másik, amely idehozta s amelyről épen ezért szólni akar, az, hogy beváltsa azt az elhatározását, amelyet még Turinban, a magyar nép atyjának ravatalánál, — ahol a bősörményiek megjelentek — tett, hogy meglátogassa Hajdu-Bősörmény városának hazafias polgárságát, s amelyet Debreczenben jártakor meg is ígért.

A politikai czél, amelyért idejött, az nem pártkérdés, az a megélhetés kérdése. Hogy áll most ez a kérdés?

E g y h a n g: Ugy áll, hogy... (Derűtség.)

K o s s u t h: Majd elmondom én, hogy hogy! Azért ugyanis, hogy egyrészt bizonyos nagyhatalmi czél eléérsek, másrészt pedig, mert az akkor divatos szabad kereskedelmi irányzat áramlatának is megfelelt. Magyarország és Ausztria kereskedelmi és vámszövetséget kötöttek egymással 10 évre, amelyet azóta megújítottak. Ez a szövetség Magyarországot összekapcsolta egy fejlett iparos állammal, melynek erős ipara lehetetlenné tette a mi születő iparunk kifejlődését s mivel mi nyerstermelő, földművelő ország vagyunk, — szolgálattelvő gyarmataivá váltunk Ausztriának.

Igy történt, hogy 30 év óta 1360 millió frtről mondott be az ország Ausztria javára Vajjon sokan vannak-e itt Bősörményben milliomosok! (Felkiáltások: egy sincs!) No ugye? És az ország mégis 60 millió frt jövedelméről mondott le, evenkint azért hogy Ausztria olcsón vehesse meg termékeink 76% amelylyel az Ausztria érdekében ügött kereskedelmi politika folytan kiszorultunk Európá piaczaírói.

De ez az 1360 millió csak az államjöveldelme lett volna, ami pedig magában igen sokat jelent, mert körülbelül kétszerakkora összeget tesz ki mint az összes földadó s kb. annyit, mint az összes föld- ház- és keresetadó együtt. Hanem az az iparcikk melynek 60 m. a váma, évenként 400 m. frt értéket képvisel ennyit fizet ki a magyar ember földje jövedelméből az osztrák gyárosoknak s ebből az osztrák munkásoknak munkabéréként 180 millió forint jut évenként. Mennyivel jobb volna ezt az osztrákok helyett a magyar iparosok zsebébe juttatni? (Ugy van!) Ez a nagy összeg, melylyel az államjöveldelme emelkednék, lehetővé tenné az a d ö l e s z á l l i t á s á t, a munkások bérének emelése, az az ipar fejlesztése pedig emelné az egész ország anyagi jólétét. És mindezt egycsapással elérnők az önálló vámtérület felállításával.

De a közös vámtérület mellett nemcsak az iparos szenved, hanem a mezőgazdaság is, mert hiszen régebben a búzának kétszer annyi volt az ára jó terméskor is, mint most van jó termés alkalmával, ha pedig rossz termés van, akkor van ugyan ára, de nincs mit eladni. Ennek az alacsony árnak az az oka, hogy a közös vámtérületen mindössze 1 1/2 frt a buza váma, hol ott minden más mezőgazdasági államban legalább 3-szor annyi. Ez azért van, hogy bejöhessen a magyarral versenyre kelni az osztrákok közt az idegen buza s ezzel olcsóbbá tegye az ő kenyéruket. Szóló nem sajnálja az osztrákoktól az olcsó kenyéret, de nem akarja azt, hogy annak

de hát miért megy tárgyért olyan messzé? Fessené le a debreczeni pércsi sort és a Csicsogó környékét, kofa-asszonyaival és talygasaival, ez jobban érdekelné bennünket mint az »utca sarok Amalfiban.« Lam, Schuller Bettynek »Segesvári vartéra« című parányi vízfestményét hosszasan elnézzük, míg a pompéji fórumot alig látjuk egy pillantásra, mert Olaszországot agyon festették már a piktorok!

Szegfy Erzsinek »Szenvedés« cz. rajza kezdő munkájának látszik, de tehetségre vall, ha Münchenben el nem lapsodik az izlése, még sokra viheti; Abry Leonnak »Vig pajtasok« és »Készülődés a sötéte« cz. festményein francia szellemesség árad el. Hiába: a francziák csak francziák maradnak!

Izen érdekes képet állított ki Neogrady Antal »Hieroglifák« cz. alatt. Egy fa törzsébe mindenféle betűk vannak bevéve, melyeket ábrázoló fiatal párok metszettek oda. — Egy ifjú nő azt találgatja: vajjon kiknek a kezdő betűk ezek? Azok a forradásos betűk talán az édes mamájától erednek!

Paczka Ferenczét sz. Wagner Kornélia számos képpel szerepl a tárlaton, de bizony azok közül nekünk egy sem tetszett, mert nagyon németesek. Annál tovább gyönyörködünk Terris John edinburgi tájképeiben és »Viharos naplemente« cz. festményében. Terris Johné a legutolsó kép is, mely egy angol birkamajort tüntet fel. Csak a sorban legutolsó ez a kép,

mert kivételre nézve az elsőik közt foglal helyet.

Ezzel befejeztük szemlénket a kiállításon, melynek gazdagságáról jelen ismertetésünk csak halvány fogalmat nyújt. Nem sorolhattunk fel minden képet, a szebbek közül is csak a legszebbeket választottuk ki, a kevésbbé szépeket pedig éppen hallgatással mellőztük. Nem hallgathatjuk el azonban azt, hogy igen nagy számmal van a kiállításon ugynevezett »csendélet«. A festő megfest egy felvágott görög dinnyét, mellé egy üres pezsgős palaczkot és egy dugó huzót s rá fogja, hogy ez: csendélet. Ára 300 frt. Köszönjük alánsan, de az ilyen művészetből nem kérünk és ilyen festményért 300 frtot még akkor se adnánk, ha megnyernők az osztály-sorsjáték főnyereményét, hiszen a debreczeni piacon 3 krajczárért egy eleven dinnyét vehetünk! A sas ne kápkodjon legyenek után, a festő se pazarolja Istentől adott tehetséget ilyen haszontalanságokra, — vagy ha — tanulmány czéljából — fest is ilyen csendéletet, ne küldje azt kiállításra, hanem dugja el azt a saját műtermében.

A ki megleheti, ne mulassza el ezen kiállítás meglekintését, mert bizony — mi türes tagadás benne — nekünk magyaroknak nagy szükségünk van még arra, hogy aesthetikai izlésünket fejlesszük s hol kinalkoznék erre kedvezőbb alkalom, mint egy ilyen kiállítás?!

(K. B.)

az arát mi fizessük meg, most pedig, mikor a magyar ipar semmi védelemben nem részesül, az osztrák tőlünk 200 millió forint árát vesz meg vámentesen és olcsón, a mi, csak felét teszi ki az osztrák behozatalnak.

Mert nem kell abhoz okvetlenül vámháboru, hogy az önálló vámterületét felállítani lehet azt méltányos keresk. szerződésbe foglalni, annyival inkább, mert a vámháboru az osztrák nem is bírná ki. Nevezetesen ha mi, máshol nem is tudnánk elhelyezni buzánkat és marhánkat, legfeljebb megennők azt és fűrdönnék a saját rozunkban, de az osztrák az ő kalapját, posztóját, csizmáját nem tudná megenni, vagy ha megenné is felkopnók az álla. Ha tehát mi azt mondjuk az osztráknak, hogy ha jogainkat nem respektálják, nem j a t s z u n k t o v á b b ? az osztrák mindjárt meghunyászkodnék, mert neki a vámszövetség, nekünk pedig az önálló vámterület egyszerű életkérdés.

Azonban ez a kérdés nem csak az anyagi érdek kérdése, mert hiszen ő nem is szeretne a szabadságos hajduk utódai előtt csak anyagiakról beszélni, hanem itt az önérdek a hazafisággal különösképpen egyezik, már pedig hazafiságért áldozatot is kell hozni, mint azt megtette a nemzet 48-ban s megtették a régi hajduk akik véreket ontották a hazáért: most pedig erre sincs szükség, csak gondolkodásra és belátásra.

A hajduk utódai előtt nem hallgathat a függetlenségi és 48-as párt programjának többi pontjairól sem. Azt akarja a mi pártunk, hogy a ki vérevel áldozik a hazának, ha magyarul írni és olvasni tud, élhessen szavazati jogával szabadon és függetlenül, tehát titkos szavazás útján, hogy ne lehessen a szavazatokat megvásárolni, m e r t hiszen 10 frtert milyen állapotot lehet megvenni? En nem mondom meg, mondják meg önök! (Felkiáltások: szamarat!) Nos tehát megtűrhetne-e a Hajdu-nép egy olyan embert, aki nem becsüli magát többre egy szamaránál? De ha megtűrnek is a férfiak, a magyar nőknek kell ujjal mutogatniok az olyan gyász-embert, kit 10 frtert meg lehet venni!

Emlékezzenek meg arról, hogy a legegyszerűbb ember is elcsapja a rossz szolgát, a mikor a magyar állam szolgájának, a kormány-nak működését nézzük. Ime: 1867-ben a magyarok nem volt egy krajczár adóssága sem s ma van 2400 millió s ezenkívül 69 milliónyi olyan adósságnak terheli a kamatja, melyet az osztrák azért csinált, hogy minket leverjen, ez pedig már igen furcsa magyarságra mutat.

De ezen kívül ma az ország költsége 3 annyi, mint 30 év — előtt holott ma a nép az ő tudomása szerint szegényebb, legalább nem igen ismer embert, aki háromszorta gazdagabb volna, mint akkor. (Felkiáltások: Bizony nincs!) s most mégis elköltének anélkül, hogy csak meg is mondanák mire: 30 milliót: hat nem rossz, elcsapni való kormány ez? Hát a másik ur, az a Spaun br., a kinek a magyar a nevé: sem tudja kimondani, aki 50 milliót kér hadihajókra? — Ugyan láttak-e már a pusztán hadihajókazni, ha csak nem a delibabot?!

Ezért figyelmezteti a polgárságot a választások idejére, mint őszinte barátjuk, hogy, csak maradjanak meg a 48-as zászló alatt amelyet Szólo hordoz, amelyet a sors akarata bizott reá, amelyet ő sohasem fog elhagyni! (Hosszan tartó lelkes éljenzés és taps.)

A többi képviselők.

B e n y o v s z k y Sándor gróf a közös gazdalkodás hátrányait fejtegeti s az önálló nemzeti lének felállítását sürgeti, melynek hiánya az egyedüli oka annak, hogy nálunk még mindig 8—10% a kamatláb.

M a r j a i Péter: Büszke szülővárosára H.-Böszörményre s elmondhatja róla az Irás szavaival: Ez az igaz város, ez a hív város! mert ez a népgyűlés minden tekintetben fényesen sikerült, az elsőleges indulatok dacára is. — Kérde, hogy a politikai vigéczeknek több eszük, mint a Simonyi Ernőknak, Helffy Ignácoknak, Irányi Dánielnek? Arra figyelmeztet az amitó kormányparti vesztege-

tökkel szemben, hogy nincs rutabb hitvallás, mint a politikai nazarenusság, kitartásra buzditja szülővárosa polgárait.

P a p p Elek egy adomával kezdi, mely szerint egy festő festett egy czethalat és megmutatta egy angolnak s az dícséret helyett elsohajította magát: Boldogtalan ember, mit ér a munkája, ha ebbe az állapotba nem tudott életet lehelni?! Ilyen festett alkotmány a miénk is, mely élet nélkül mit sem ér, most pedig elele csupan az uralkodó eletere van bizva.

L a k a t o s Miklós a kormány büneit sorolja fel, melyek odajuttatták az országot, hogy ma már komolyan kerdeznie kell magától, érdemes volt-e ezért az eredményért neki és társainak 50 év előtt véruket ontani. — Felelet csak egy lehet rá: nem! De épen ezért gyorsan kell rajta változtatni.

I f j. S ó v á g ó Gábor felolvassa a határozati javaslatot, melyet egyhangulag elfogadtak, mire

I d. U z o n y i Péter elnök megköszönve a képviselőknek a közreműködést, csendben leendő szétoszlásra kerü a közönséget s a gyűlést bezárja.

A banket.

Ekkor már 1 óra felé járt az idő, hanem azért visszatértek a képviselők még ifj. S ó v á g ó Gábor lakására s onnan mentek 1 óra után a gimnázium udvarán és tornatermében rendezett banketre, melyen legalább 800 ember vett részt. Az első felköszöntőt S z i n a y Gyula mondotta a vendézekre, utána id. U z o n y i Péter Kossuth Ferenczre, ki magasztalt beszédben válaszolt, elmondva, hogy miylen egy volt a nemzet Kossuth Lajos halálakor. Ha akkor merte volna valaki az ő emléket rágalmazni: a magyar nemzet elseperte volna a rágalmazót; de ma már az idők hónapok óta szabadon jár-kei a papi ruhát beszennyezve két gazember s most már akad egy magyar lap is, a mely nem atalja azt a gyalazatos könyvet ajándékolni olvasóinak! Kívánja, hogy ébredjen fel egész országban úgy a közszellem, mint azt ma Böszörményben örömmel tapasztalja.

Utána beszélt még mindenik képviselő s a helybeli kiváló emberek is.

A banket $\frac{3}{4}$ óráig tartott miközben Kossuth Ferencz megható ünneplés tárgya volt úgy a tornateremben, mint az udvaron. Ekkor aztán elbuesztunk a derek böszörményi polgárságtól s visszatértünk ifj. S ó v á g ó Gábor lakására.

Böszörménytől Hadházig.

4 óra után, miközben egy gazdag uzsonnával lepett meg bennünket a hájos háziasszony, összesereglett ismét a banderium s megindult a menet H. Hadházig fele!

A böszörményi derek polgárság ezrével kísért bennünket túl a városon: a banderiumok pedig néhány kocsi kíséretében egészen a hadházi határig, ahol a h.-hadházi polgárság küldöttsége várt bennünket néhány kocsival és zászlóval, de teljes lelkesedéssel S i m o n Károly és T a t a r Gábor vezetésével. Kossuthhoz az előbbi intézett néhány szót, aztán megindultunk H. Hadházig fele, melyet minél közelebb értünk, anuál nagyobb tömeg gyűlt a kocsi körül, akik t. i. érkezésünket nem bírva bevárni mi elébünk gyalogoltak.

Hajdu-Hadházon.

Amint beértünk a derek községbe, egetverő éljenzés fogadott. A menet az ev. ref. iskola előtt állt meg, amely körül immár ezredekre szökött fel az összegyülekezett polgárság száma.

Az iskola lepcsőjére vonáltak fel a kocsikról a Böszörményből érkezett vendégek s néhány üdvözlő szó elhangzása után, melyet V e s z p r é m y István h.-hadházi kiváló ügyvéd m. bizottsági tag ki együtt volt velünk Böszörménybe intézett hozzá K o s s u t h Ferencz mondta el röviden jelen utjának ezéjét, hangsúlyozván, hogy csak mint l á t o g a t ó jelent meg Hadházon, a hol a kormány még az idén a törvények világos megértésével, amelyért felelősegre is fogják

vonni, nem intézkedett, hogy a nép, a polgárság gyülekezeti jogát gyakorolhassa s fejtegethesse röviden azokat a dolgokat, a melyekre Böszörményben hosszabban kiterjeszkedett s kitartásra buzditotta a polgárokat.

Gyönyörű volt látni a lelkesedést, melyben arczok a letünőben levő napugártól meg-aranyozva ragyogtak.

Kossuth és társai alig voltak képesek a kocsihoz eljutni, hogy megkezdjék utjukat a vasuti állomáshoz.

Az elutazás.

A tengernyi néptömeg éljenzve, énekelve s a helyb. polgari zenekartól kísérv a képviselőket a vasuti állomáshoz a község főutcáján keresztül.

Mindenesetre érdekes és kiemelendő jelenség, hogy a közg. hatóság azzal a megokolással tiltotta meg a népgyűlés meglátását, hogy a vármegye összes esendőrségére szükség van Böszörményben s nemcsak hogy nem volt szükség egyre sem, hanem még csak ott sem voltak valamenynyien, annyira, hogy Hadházon a csendőr laktanyából 4 csendőr a legkedélyesebb pozitúrában könykölt ki az ablakon s bámulta az éljen vonuló polgárságot. Dolguk persze nekik sem akadt s mikor az állomáson s fehér ruhás leányok — kik Kossuthnak virágot adtak át — nem tudtak a tömegtől előrepülni, egyik csendőr sapkában azzal nyitott nekik utat, hogy mindenkinek engedni kell a hazafias lelkesedést. Mig a vonatok megérkeztek, Kossuth s a többi képviselők a pályaudvaron folytonos ovációk tárgyai voltak s mikor megérkeztek, a tömeg éljenzése között szálltak b. Kossuth és Benyovszky gr. a Szerencs—Budapest felé, Szi-nay Gyula, Marjai Péter, Lakatos Miklós és Papp Elek pedig a Debreczen felé induló vonatra — s ezzel a Hajduságnak ez a nagy napja a leglelkesebb hangulatban lezáródott.

Eső után köpenyeg.

Ma reggel azzal a hírrel lepték meg Debreczen város közönségét a vármegye urai, hogy ok a belügyminiszter engedélyező táviratát, már tegnap d. e. 11 órakor megkaplák és továbbították H.-Böszörménybe V e s z p r é m y Istvánnak, a népgyűlés kérelmezőjének, amit azonban csodálatosképen este 7 óráig sem Debreczenben, sem Hadházon nem találtak meg. Ez már csak érdek dolog a posta mai fejlettsége mellett. Gratulálunk érte a vármegyének. Sikerült a mi dolgunk nélkül is!

HIREK.

Kossuth Ferencz és Rudolf trónörökös.

A nép phantáziája a titokzatos, a lehetetlen felé hajlik. Egy-egy merész phantazia szüleménye befeszkel magát az emberek gondolatvilágába. — A fonókban, korcsmákban szárnyra kel és idő fordultával beszél róla az egész Alföld, anélkül, hogy nyomtatásban láttott volna napvilágot, amit sok százezer ember állit erős hittel.

Rudolf trónörökös, a szerencsétlen halállal halt királyfi, életében kedvenc alakja volt a magyar népnek.

Titokzatos halála, melyről a legkülönbé-
lébb hírek keringenek, azt a meggyőződést
keltették egynemely vidéken a nép között,
hogy R u d o l f t r ó n ö r ö k ö s é l.

Böcs, tudós öregasszonyok, akik 100 év
óta látják nyillani a fehérfürtű akácvirágot
és a nép előtt csodás hírbet állanak, szintén
erősítették azt a feltevést, mely a nép szí-
vében mindinkább gyökeret vert.

Hajdumegyében, a Nyírségen, a Sárre-
terjedt el legutóbbi időben az a phantastikus
messe, hogy Rudolf trónörökös él, csak álruhá-
ban jár-kei!!

A nép phantasiája még tovább haladt, nem elégedett meg ennyivel:

Kossuth Ferencz tartja elrejtve a magyar király fiát, akinek holt hírét költötték a bécsiek, — mert tud'ák, hogy szereti a magyarokat.

Ez a hír terjedt mindinkább és a nép várta, mikor jön el közbük Kossuth Ferencz és vele a deli királyfi. . .

Hajdu-Böszörményben a függetlenségi párt tegnap népgyűlést tartott nemzeti és gazdasági életünk önállósága érdekében.

A függetlenségi és 48-as párt vezére Kossuth Ferencz is megjelent ezen a népgyűlésen, melyen több, mint 20,000 ember, többnyire földműves vett részt.

Kiseretében Budapestről több képviselő és hírlapíró érkezett, kikhez Debreczenből is csatlakoztak a sajtó képviselői.

Hajdu-Böszörményben a város notabilitásai által küldött fogatokon vonultak be az érkezők, élükön 500 lovasból álló bandériummal.

Az első kocsiiban foglalt helyet Kossuth Ferencz.

A harmadik kocsiiban Löw József ült, a Debreczeni Ellenőr belmunkatársa. Az erős melegben levette a kalapját.

A tömeg figyelme csakhamar erre a fogatra terelődött és futó tűzként terjedt el ez a hír, hogy **Rudolf trónörökös ül a harmadik kocsiiban** elhozta Kossuth Ferencz! Jobb napok következnek ezentúl a magyarra.

A hír mindinkább határozott alakot öltött, ami tekintve az általánosan elterjedt néphitelt nem is érthetetlen mert Löw József tényleg feltűnően hasonlít az elhunyt királyfihoz. Azt, hogy levett: kalappal ült a kocsiiban, megéppen annak vettek, hogy a tömeg üdvözlését köszöni. Akik ismerik a nép között óriási mérvben elterjedt legenda szerű, mesét az elhunyt királyfiról és tudják mily mérvben fészkelte be magát a magyar nép kedévilágában, nem is fogják olyan hihetetlennek találni azt a felkesedést, melyet az a körülmény okozott, hogy Kossuth Ferencz kíséretében Rudolf trónörököshöz arczban oly annyira hasonló férfit látnak.

A tömeg közül sokan szinte megrohantak a kocsisort midőn megállott és izgatottan kérdezték, ki az a harmadik kocsiiban. — Az első, akit megkérdezték nem tudott felvilágosítást adni és ez még növelte a hitet.

Csak hosszas magyarázat után tudta gr. Benyovszky Sándor lecsillapítani a népet, hogy nem Rudolf trónörökös az akit látnak, hanem Löw József újságíró Debreczenből.

Akadnak aztán ottan emberek, a kik ismerték Löw Józsefet és szintén megnyugtatták a népet, mely azt hitte, — hogy eljött hát Kossuth Ferencz ez a Rudolf trónörökös, aki nem halt meg, csak a bécsiek fogták rá, mert nagyon szereti a magyar népet.

* **Az új jogi dékán.** Vettük, de mivel lapunk szombati számát már lezártuk — sajnálatunkra nem közölhettük az érdekes főiskolai hírt hogy a jogakadémia dékánjának a tanári kar bizalma Dr. Bartha Béla jogtanárt hívta el az 1898—99-ik iskolai évre. Hogy a kitűnőnél kitűnőbb képességekkel bíró egyénekből álló tanártestület bizalma az elválasztottban összpontosult. Kiválóan bizonyít amellet, hogy a jogi kar

közvetlen hivatalának — teendőit, úgy tudományos képzettség, mint rendező lélek, reprezentáló méltóság, a hallgatókban rokonszenves elkötelező érintkezés, tapintatos bánásmód és bölcs szigorert szeretve tisztelő ragaszkodást nyert kollégára bízta, kibén mindnyájan teljesen megnyughatnak s kinek amaz egyeni sajátságában és szakképzettségében garancziája van annak, hogy a főiskola jogkarának ügye nemcsak nem stagnál, hanem folyton örvendetesen előrehalad. — Egyébiránt itteni három évi eredményes tanári működésén és kollegiális érintkezésén kívül, az a tevékenység, mely dr. Bartha Bélának minden téren — de kivált a jogtanári és szakirodalmi téren a sajátjának lenni megbizonyult és amelyben mindezekig nem resztült, a választást előre sejtetővé tette, de hogy ezt tanártársai felismerték és érdemileg ezen választásuk által méltatták is, a tanárkar bölcs belátásának bizonyítéka s helyesebben ezt meg nem mutathatták, mint e választás által. Különben ez elismerésre már volt előtük példa abban, hogy Wekerle nagy miniszteruma idejében a közoktatási miniszter által éppen a jogakadémia tárgyában tartott enquete-be dr. Bartha Béla fiatalága daczára is már behívta, amivel elismerte azt, hogy e szakban szervezőképességére, mint legilletesebb forum is sulyt fektet. És ez a debreczeni jogakadémia dékáni hivatalában sem leendő hátrányos, ha csak e jogakadémia belszervezetét annyira bevezették nem tartjuk, hogy abban már minden tökéletesítés felesleges és lehetetlen. Üdvözljük a jogtanári kart a tapintatos választásért és a választottnak működéséhez seerencsét kívánunk.

* **Rózsahegy a magyar színházban.** Rózsahegy Kálmán a kolozsvári színtársulat tagja, ki egyike a legjobb naturbursch-színészeknek a debreczeniek dédelgetett kedvence volt, elszereződött a budapesti Magyar Színház-hoz. Rózsahegy október 1-én foglalja el új állását.

* **Jogászmajális.** Az éjjeli órákban megcsendül szerkesztőségünkben a telefon. — Hallo! Ki beszél?

— Dobos pavillon. Az önök saját külön kiküldött tudósítójok. Nagyszerűen mulatunk. Épen most jövök a teremből. Nagyon megújráztuk a esárdást. A cigány csak úgy izzad belé. Igazán csak a jogások majálisán lehet ilyen jól mulatni.

— Kérem, ne szaporítsa a szót, hanem számoljon be, hogyan sikerült a multság?

— Mondom hogy nagyszerűen mulatunk. Istenem milyen sok szép leány jött ki ide, erre a gyönyörűséges helyre. Olyan szép itt minden. A teremben mulatunk tánczolunk, ha pedig már nagyon kellemetlen a nagy hőség, kimegyek a fak alá, edesebb, kellemesebb hűsülés ez, mintha az ember három porcio fagyaltot eszik meg. De sietek már. A második négyesre angazsirozva vagyok. Alázatos szolgálja!

— Ho, hó ne siessen. Ha nem tud más tudósítással szolgálni, legalább mondja el, kik vannak ott a hölgyek közül?

— Itt látom a következőket:

Asszonyok, Gr. Degenfeld Ottóné, Vass Gyuláné, Bacsoni Lajosné, Soproni Károlyné, Dzurilla Józsefné Kölesey Ákosné, Kovács Lajosné, Félégyházi Jánosné, özv. Félégyházi Józsefné, Varga Károlyné, Ács Nagy Ferenczné, Bosznay Károlyné, Ericz Ernóné, Farkas Mórné, Kovács Sándorné, Delli Imréné (Furta), Rajczy Vilmosné, Battykai Menyhértné, Lévy Lajosné, Miklósy Mártonné, Dienes Barnáné, Zirnfusz Józsefné, Baróti Beláné Dóczy Gedeonné, dr. Balkányi Miklósné Kiss Albertné, Gaspardi Gyuláné, Boros Lajosné (Földes) Bahuszek Ignáczné, dr. Kérészi Zoltanné dr. Bartha Beláné, Özv. Lipcsey Imréné (Tisza-Füred).

Leányok: Degenfeld Mária grófnő: Vas Irénke, Bacsoni Sárika Soproni Katalin Dzurilla Paul: Kölcsey Bella és Margit, Makarosi Irén, Török Piroška, Kolozsvári Mariska, Kovács Margit, Vargha Stefánia, Ács Nagy Irénke, Ericz nővérek, Farkas Erzsike, Kovács Laura, Deli Mariska, Elek Erzsike Buty-

kai Ida, Bácskai Erzsike, Miklósy Teréz és Anna, Bakarjai Ilona, Antalovics Miczike, Berczelly Sárika; Komlóssy Elza, Buzas Bözsike, Dienes Klárika, Czirnfyuk Anna, Pun kosti Gitta; Kiss Ilona, Asbóth Vilma Bores Jolán (Földes) Konrad Matzit, Gappari Ida Pásztor Gizella Tisza-Füred) Lipcsey Eglantin (Tisza-Füred) Laszgalner Nóra és Ella.

* **Halálozás.** Biezo Gyulát és nejét sulyos csapás érte. Fiok Béla életének 6-ik évében hosszas szenvedés után meghalt.

* **Uj csatorna.** A sziv utcai háztulajdonosok felajánlottak fele költség hozzájárulását, ha utcájukat fedett csatornákkal ellátják. A mérnöki hivatal az ajánlatot pártolva terjeszti a tanácshoz.

* **Egy járásbíró bűnpöre.** Érdekes törvénytörvényeski végtárgyalás vette ma kezdetét Berettyó-Ujfalun. Szakall Pál ottani királyi járásbíró bűnpörében hozott ítéletet a törvénytörvényeski. Tementelen váddal illetik a járásbíró, aki ellen még 1896-ban névtelen feljelentést küldtek az igazságügy miniszterhez, melyben Szakall Pált zsarolással, többrendű s nagymérvű visszaélésekkel vádolták. A névtelen levélíró nem lehetett kipuhatolni, mégis, mivel a feljelentésben konkrét tények hoztak fel, a miniszter utasítására a n-arádi kir. tábla elnöke az ügy s a b-ujfalui járásbíró egész ügyvitelének tüzetes megvizsgálására kiküldötte Járossy Károly nagyváradi királyi táblai bírót. A vizsgálat menten meglepő leleplezések történtek. Kiderült, hogy a b-ujfalui ügyvédek már 1892-ben szerkesztettek egy konkrét adatokkal támogatott feljelentést a járásbíró ellen s ezt csak azért nem adták be, mert Szakall Pál becsületbeli ígertetet tett, hogy áthelyeztet magat. E két feljelentés adatai képezték aztán a vizsgálat alapját s így bukkantak a visszaélések nyomára. A vizsgálóbíró kihallgatta a b-ujfalui ügyvédeket és az egész járásbíroság személyzetét kiknek vallomásaik szorosan meg erősítették a vádatokat s ezen vallomásokból kitűnt, hogy a kir. bíró hivatalával való visszaélése s kiváltképp megvesztegetetősége régen közbeszéd tárgya volt, sőt a járásbíroság egyik hivatalnokai rendszeres jegyzéket vezetett a sűrű visszaélésekről.

* **A debreczeni kir. büntető törvény-széknél 1898. május hó 23-tól május 28-ig az alább írt ügyekben lesznek végtárgyalások u. m.: 1898 május hó 23-an Hétfőn. Coppetti Lajosné s társai ellen — Csárdabukásért. 1898 május hó 25-én Szerdán. Raskai Mjklós ellen, — Lopásokért. Nagy Sándor s társai ellen — g. s. emberölés esetéért. Kiss István ellen — s. t. sértés s könnyű testi sértési vad. 1898 május hó 26-an Csütörtökön. Haj György Alajos ellen, — sikkasztásért. Vinis Ferencz s társai ellen, — lopás büntetteért. Reismann Béla ellen, — erőszak, Hamburg Pinkasz ellen, — Lopás büntetteért. 1898 május hó 27-én Pénteken Beinhackl Károly ellen, — Lopásokért. Kallai Ferencz ellen, — magánlak megsértésért. D. Varga István ellen — hatóság elleni erőszakért. Köhn Zsigmond s társai ellen, — m. o. hamisításért. 1898 május hó 26-an Csütörtökön még II-od és III-ad bírósági ítélet hirdetések.**

* **A Degenfeld-tér kikövezése.** — A mérnöki hivatal a Degenfeld-tér (Kenyérpiacz) aszfaltozása és kikövezésére nézve tervet és költségvetést terjesztett a tanács elé. — A munka 7480 forintba kerülne a terv szerint. A tanács ez ügyet legközelebb tárgyalni fogja.

* **Igen elegáns nyári női toiletteket,** gyönyörű szép női ruhákat készít a légujabb divatlapok mintáira Kronovitz Matild Nagyuj-uteza 1707. sz. a. Weinberger Lajos ur házában.

A Hortobágyról.

— Lódijazás, csikós verseny, —
(Saját tudósítónktól.)

Debrecen, máj 23.

A debreczeni gazdasági egyesület tegnap tartotta a Hortobágyon az évente szokásos lódijazást. A lódijazás, mint egyébkor, most is nagyszabású kirándulással volt egybekötve,

me yen Debreczen város értelmisége nagyszám-ban vett részt.

8 órakor indult a különvonat p. udvarból a kirándulók a hortobágyi állomásra. Az ég ugyancsak szomorúan nézett a kirándulókra. Mindenfelől szomorú jóslások hallatszottak és a hölgyek aggodalommal gondoltak világos, könnyű toletteikre. A gazdasági egyesület vezetőin kívül a varostól ott láttuk Komlósy Arthur főjegyzőt, Király Gyula és Rencsik Lajos tanácsosokat. A kirándulók közöttök tiszt is volt élükön Hadad el Fadlallah Mihály alvezérel.

Mire a vonat a Hortobágyon megállott, az eső csakugyan megeredt esőndes apró cseppekben. Ez azonban nem igen batotta a kirándulókat.

A törzsgyűlést szemlélte meg először a közönség, melyet e célból felhajtottak korlátok köze. A hatalmas, pompás állatok valóban gyönyörű látványt nyújtottak.

Csöndes esőben nézte végig a kiránduló társaság a díjazás végett felhajtott lovakat.

A díjazás eredménye a következők voltak:

I. F i a s k a n c z á k d i j a. Negyvenket tenyészállat közül az első díjat 6 darab aranyat a Debreczen város tulajdonát képező tíz éves kancza csikó nyerte el 31-es Nonius után való csikójával.

A második díjat ugyancsak Debreczen város tulajdonát képező 14 éves „Villany” nevű kancza nyerte el Nonius 29-től való csikójával.

A harmadik díjat Hegedűs Ferencz 5 éves „Forgó” nevű kanczája men-csikóval nyerte.

A negyedik díjat Magyar János 4 éves, az ötödik díjat Balogh István 10 éves kanczája nyerte el.

Debreczen városa az első és második díj fejében elnyert 10 aranyból nyolcötöt vissza ajánlott, kettőt pedig csikósait jutalmazta. A vissza ajánlott 8 arannyal a következő gazdak fias kanczái díjaztattak fejeként 1—1 arannyal:

Szabó Sándor, Nagy József, Fabinger József, Molnár Mihály, Vasáry István, Szentes János, Pay János és Vilmányi Imre

II. A h a r o m é v e s k a n c z a c s i k ó k közül az első díjat öt drb. aranyat Kertész István Szellő nevű lova nyerte.

Második díjat Vasáry István névtelenje a harmadik díjat Kallai Sándor tünderje a negyedik díjat Vilmányi Imre névtelenje nyerte.

III. A k é t é v e s k a n c z a c s i k ó k közül az első díjat öt aranyat Polgár József Czinkota nevű lova nyerte.

Második díjat Szász Alajos a harmadik díjat Czegléd Andrást a negyedik díjat Bplodog Sándor lovai vitték el.

IV. E v e s k a n c z a c s i k ó k közül első díjra Jambor János csikóját előtte ki a bizottság és jutalmazta öt arannyal.

Második díjat Ifj. Bányai István harmadik díjat Fehér Sándor negyedik díjat Friedl Emil kanczacsikójainak ítélték oda.

V. E v e s m é n e s i k ó k közül elsőnek Seinfeld Imre csikóját jelölték ki. Miután azonban a díj feltételei szerint a tíz aranyra csak abszolút bocsú ménesikő gazdája tarthat számot, a díjat egyáltalán nem adták ki.

A lődíjazás ezzel véget ért és a közönség a kijelölt versenypálya rögtönzött tribünjén helyezkedett el.

Tizenegy csikós indult a ménesmester vezetése alatt, hogy a versenyben részt vegyen. A gyors lefolyású verseny eredménye Hajas János nyolc éves Géza nevű kanczájának győzelme volt. A győztes lovat Kiss József lovagolta olyan bravúrosan, hogy a csel előtt ráért a kalapját megemelni az él-enző közönség előtt.

Második lett Székelyhi János lova nyergében Szabó János csikóssal. Harmadik Gáll Lajos lova, melyen Finta Elek csikós ült.

A nyeretlenek ismét vizsamentek az induló helyre, hogy újból szerencsét próbáljanak. A nyeretlenek közül első lett Kovács Lajos lova, nyergében Vasas István. Második V e n t e r Gábor lova, nyergében P e e z e Istvánnal.

A rendezőség melynek figyelme a közönség szórakoztatására fölöttébb kiterjedt, hirtelenében számárversenyt rendezett, melyen négy juhász vett részt szamarával.

Az első futás eredménye holtverseny lett, amennyiben a két első egyszerre értek célhoz.

A második futásnál Jenei József Laczi nevű fülese lett a győztes, három hosszal maga mögött hagyva Gulyás Mátás Gyurka nevű állatját.

A hortobágyi csárda hatalmas leveles színjében vonultak a kirándulók. Szikszay uram főztjére. Jóízű magyaros ebéd, a szépen kitisztult égboltozat csak fokozta a jókedvet.

Az első felköszöntőt Riekl Antal mondotta. Majd Király Gyula tanácsos mint házigazda a vendégekre emelte poharát. Komlósy Arthur, Debreczen város főjegyzője nevében Király Gyulára és Riekl Antalra emelte poharát, akik a sikerült kirándulás és versenyek rendezésében tevékeny munkálkodást fejtettek ki.

Ebéd végeztével a fiatalok Rácz Károly tüzes nótái mellett táncra kerekedtek. A kiránduló társaság kisebb csoportokban a gyönyörű síkságot szemlélte.

A déltájban felragyogó nap a kirándulóknak megmutatták a Hortobágy érdekes speciálisát a csalóka délibabot.

Ahol a végtelen síkság összeér a láthatár peremével csalóka tündértő ezüstös vize mutatkozott.

A Hortobágy folyócskában bárányokat fűrésztettek. Gere János csikós szamadó gazda is megmutatta az igaz csikós tudományt.

Hurokkal fogta ki a ménésből a lovakat, a kirándulók közül sokan megbámulták ezt a tudományt, amit minden egyszerűsége mellett sem lehetne egy könnyen elsajátítani.

Az egyes csoportokról csinos felvételeket készített Kiss Ferencz fényképező.

Öt órakor indult el a vonat a Hortobágyról a kirándulók, kik mindvalamennyien a legkellemesebb impressziókat szerezve a gyönyörű magyar síkság felől.

Budavár megvétele.

A Budavár bevételénél 1849 május 21-én elesett honvédek sirhantjánál ma megható ünnep volt. Ma volt 49-ik évfordulója annak az öröké nevezetes napnak, mikor a honvédek hősi elszántsággal visszafoglalták Budavárát az osztrákoktól. A kegyelet összegyűjtötte a még életben levő fehérhajú öreg honvédek, hogy aldozzanak a hősi halált halt bajtársak emlékének.

A budapesti honvédek B e l l a a g h Imre alelnök vezetése alatt, míg a honvédek hazalaki Szentmihály Kálmán parancsnok vezetése alatt gyűltek össze d. u. 5 órakor a budai nyári színház kertjében, ahonnan a tabáni temetőbe mentek. Az ünnepélyt a budai tenítő-képezde dalárdája nyitotta meg, Kölcsey Hymnusának eléneklésevel. Utánna Baró Podmaniczky Frigyes a honvédegyetek országos elnöke meghatottságtól remegő hangon mondott gyönyörű beszédet, mely az összes jelenlévőket könnyekre fakasztotta. A beszédből közöljük a következőket:

E mai hazánk történelmében nevezetes napon magasztos eszméktől és érzelmeiktől athatva gyászünnepélyt ülünk . . . Negyvenkilenc éve annak, hogy Budavára május 21-én vitézüi harczó seregünk által be lett vevve Gyászünnepélyünk es megemlékezésünk azon hősök emlékének van szentelve, akik Budavár bevétele alkalmával a hazaért vértettek el és e szent helyen nyugosznak végálmukat . . .

Baró Podmaniczky a következőképen fejezte be beszédét:

Mi, az elesettek most már elaggott baj-

társai, emelkedett lélekhangulattól áthatottan áldozunk n mai napon a hősök sirhantján — annnyival nagyobb áhitattal és negilletődéssel mert most már némi megnyugvással tekintünk a multba és jövőbe, mert ő felsége koronás királyunk elismerte nemcsak az 1848—49-es konvédséget, de annak istápolását illetőleg is első volt, aki tettel váltotta be fenséges szavait, Legyen áldott hősi halállal kimult bajtársaink emléke mindörökké!

Az ünneplő közönség és az öreg honvédek hosszasán megéljenek báró Podmaniczky beszédét.

Ez után I l l y é s Bálint orsz. képviselő lépett a sirhoz és a következő lelkes ódáját szavalta el:

Ébredjétek! . . . Felszázados mult
Visszhangja zsong fölöttetek
Félistenek! ti, kiknek vérbe fult
Ósbudaváránál éltetek! . . .
Neveteket moh fedte már, de
Emléketek fényben ragyog! . . .
Egy-egy sugar szívünkbe száll be.
S elmondja, hogy »kik voltatok«!

Kik voltatok? mesés időknek
Szent bajnoki! . . . Felőletek
Immár regét regébe szönek
És dalban zengik híretek! . . .
Ti, a nemzet dísz, virága,
S szent büszkesége voltatok! . . .
Ha véretek nem folyt, a drága:
Tao most se volnánk szabadok?! . . .

Küzdelmetek lefesteni híven
Dalommal, ah! gyarló vagyok!
De most is lángol tőle szívem,
Ha látom: mint rohantok!
Előre, fokról fokra . . . nézd csak
A harci tűz mint kavajog.
Mig végre lángvillama szét csap . . .
S a szent zászló már fennlobog!

S mért küzdtek? Nem a dicsőség,
S babér varázsa volt csupán! . . .
Oh ez kevés, hogy lángra költsek
Szivetek a szörnyű tusán!
A szent szabadság Istenének
Szikrája gyult ki bennetek!
A fegyver élen e tűz égett-
S rátok; s reánk fényt ez vetett! . . .

Oh honfiak! Nem döbben-e meg
E sirhalomnál szivetek
S merengve itt, nem érzetek,
Hogy ez a kor milyen beteg?
Magasra ninos e népek vágya:
A koncz felett egymásra forr!
A lelkesülés égi lángja
Kialudt, mint egy meteor!

Oh jöjjetek! Ez a sir itten
Óltár, ho! örök szent tűz ég . . .
Gyujtsuk meg itt, ujlva hitben
A lelkesülés szent tüzet!
Mert nemzet soha meg nem halhat,
Mely lelkesül a multakon! . . .
S zugjon szele bármely viharok:
Virulni fog e drága hon!

Végül dr. Balogh Sándor a budapesti honvédegyesület elnöke mondott záróbeszédet. Köszönettel tartozik nemcsak a bajtársaknak, hanem a nagyközönségnek is, mely idejött hogy hálaltel szívvvel lerójjja a kegyelet adóját. Köszönetet mondott azonkívül a budai dalárdának, amely fennállása óta mindig hazafias készséggel vett részt az ünnepélyen.

Dr. Baloghbeszéde után a dalárda Vörösmarthy „Szózatát” énekelte el, mire az ünnep véget ért és az öreg honvédek a dicső multtól beszélgetve szétoszlottak.

A krisztinavárosi plébánia templomban nagy gyászistentisztelet volt. A templom hajójában díszes katófalk volt felállítva, melyet délszaki növények vettek körül s a melyet számos viaszszövének világított meg. A ravatal tetején piros honvédesakó és kard nyugodott, lábánál pedig a Kossuth Lajos női-kör díszes koszorúja pihent. A templom megtelt közönséggel, melynek soraiban ott volt Ebe-

hardt olasz tábornok, B a l o g Sándor M i k á r Zsigmond, P y b e r Károly, báró F i s c h e r, H o r v á t h Károly B a t ó Rezső M a y e r b e e r ezredes S z e n t i m r e y Kálmán honvédmeházi parancsnok vezetésével a menház 25 tagja, a K o s u t h Lajos női-kör testületileg R u t t k a y n é K o s u t h Lujza vezetésével. A gyászmisét K ó n i g Gusztáv segédlelkész mutatta be ezalatt a khorus gyász zsolozsmákat énekelt. Az istentisztelet végeztével B a l o g elnök a sekrestyében meleg szavakkal köszönte meg a lelkeseknek, hogy a kegyeletes aktusban imájával részt vett. Ezután a Kossuth női kör felvonult a budavári honvéd-szoborhoz s ott letette koszoruját melynek felirata a következő: »A névtelen hősöknek a Kossuth Lajos női-kör.«

CSARNOK.

A spiritizmus terjedése Amerikában.

Irta: **Báró Mikos János.**

Pontos statisztikai adatokkal szolgálni a spiritizmus létszámáról nem lehet, de megközelítőleg elég alaposan megítélhetjük a fennálló egyeteket, valamint a megjelenő spiritisztikus lapok és folyóiratok számából. Terjedését is csak ebből lehet megítélni. A fennálló egyeteket és megjelenő lapok után a legalacsonyabb számítás szerint az Egyesült Államokban körülbelül 16-18 millió felnőtt ember vallja magát spiritisztának, számuk azonban egyre növekszik.

Az észak-amerikai államokban ma már alig van város, melyben ne volna legalább is egy spiritisztikus egyület: de rendszeresen van több is-Chicagóban magában husz ily külön helyiségű egyület áll fenn s meg egy sereg kisebb társulat, melyeknek tagjai hetenkint valamely magánlakásban gyűlnek össze. A spiritizmus valódi fészke különben Boston. Majdnem minden városnak meg van a maga spiritisztikus hetilapja, nagyobb városokban, mint New-York, Boston, St.-Francisko, több is. Az elsőrangú spiritisztikus lapoknak tömérdek előfizetői vannak: a »Banner oflight«, »Borderland«, »Progre-szive Thinker« és még 2-3 ilyen hetilap 30, 40, és 50 ezer példányban jelenik meg. A legtöbb városban, a hol ilyen egyeteket működnek, liczeumokat is állítottak fel a gyermekek számára, ahol a spiritizmus tanaira oktatják őket a vasárnapi iskolákban szokásos vallásoktatás helyett. És a spiritizmusnak ez az óriási terjeszkedése nem is egészen 50 év alatt ment végbe.

— És kérdezzük, miért terjed a spiritizmus főképpen Amerikában oly rémítő gyorsasággal Kétségkívül azért, mert Északamerika a legszabadabb állam a világon, a hol mindenki szabadon vallhatja a maga hitét, meggyőződését, szabadon írhat, szabadon szólhat. Ott a vallás az államtól teljesen el van különítve, vallást nyilvános iskolákban nem oktatnak; vallásból vizsgát tenni senki sem köteles. Vallásoktatásra meg van minden felekezetnek a maga »sunday school«-ja, a vasárnapi iskola; de ha a szülők nem akarják, nem köteleztetnek rá hogy gyermekeiket oda küldjék.

Az amerikai Egyesült Államok után leginkább terjed a spiritizmus az angol gyarmatokban, Canadában, Ausztráliában, a Fokföldön és aztán magában Angolországban.

Jövő évben ötven esztendeje lesz annak hogy a spiritizmus (mely hívei szerint oly régi, mint maga a világ) új életre ébredt; azóta

folyton terjedőben van és mint a tényállás bizonyítja óriási léptekben. Ennek oka főképpen abban rejlik, hogy a jelen század embere nem elégszik meg valami tünemény pusztán tényállásával, mint a régiek, hanem kutatja annak okát és eredetét. A spiritisztikus tüneménynek minden korban voltak követői, és igen sokan voltak, a kik legkevesebbé sem katelkedtek létezésükben, főképp a kik szemtanúi voltak, de soha sem kutatták, hogy hogyan, miképp, mi okból jönnek létre Egyszerűen csoda számba vettek. Manapság csodákban nem hisznek, mindennél keresik és kutatják a természetes okát és így történt, hogy a spiritizmus tudományos vizsgálat és kutatás tárgya lőn, és rendkívüli érdekességénél fogva mindinkább terjed.

Eszembe jut itt egy felolvasás, mely így végződött: »Ha a spiritizmus nem volna valami realis, ha nem alapulna tényeken, melyek előtt mindenkinek meg kell hajolni, aki szemtanúja volt, ha a tünemények valódiságáról ezren meg ezren meg nem győződtek volna, ha csak halucináció, csalás vagy amitás volna, lehetetlen, hogy a jelen felvilágosodott szellemben 50 éven át fenntartottá volna magát; lehetetlen volna, hogy a számtalan előkelő hírneves tanár és tudós, a kik e tárgyat a legnagyobb elővigyázattal behatóan megvizsgálták és éveken át kutatták mindannyian valódiságáról meggyőződve sikra szálltak volna érte. Ha tekintetbe vesszük, hogy a spiritizmusnak mennyi ellensége van és különösen volt, ha tekintetbe vesszük, hogy ellene volt a tudomány, ellene a vallás és ellene az egész közvélemény, hogy mindegyik hitetlenséggel találkozott és nagyrészt még ma is találkozik, ha végre tekintetbe vesszük, hogy a társadalom minden rendelkezésére álló eszközzel — melyek közt a nevelés tétel talán a legveszélyesebb — hadat üzent neki; és mindennek dacára nemesak, hogy nem voltak képesek elnyomni, de dacára minden ellenségeinek, minden akadályoknak, a spiritizmus hívei napról-napra szaporodnak: lehetetlen nem csodálkoznunk rajta és lehetetlen, hogy arra a gondolatra ne jussunk, ha nem vagyunk is beavatva a dologba, hogy mégis csak kell, hogy valami igaz, valami realis legyen a spiritizmusban; mert különben ezen folytonos és mindig nagyobb méreket öltő terjedése teljesen érthetetlen volna. Azonkívül kell, hogy még más vonzó oldala is legyen, kell, hogy a kedélyekre, a vallásos érzületre is hasson, mert a nélkül nem lelkesednének érte annyira az emberek.«

Azoknál, kik azt állítják, hogy ők meggyőződtek a spiritisztikus tünemények valódiságáról, a spiritizmus teljesen pótolja a vallást; ez egy főoka gyors terjeszkedésének. És tény, hogy egy vallás, egy filozófia sem terjedt oly gyorsan, mint a spiritizmus. Maga a kereszténység sem volt képes 6-7 század lefolyása alatt annyi embert megtéríteni, mint a spiritizmus 50 év alatt.

Tűzzel-vassal terjesztették a mahomedán vallást, de ez sem tett oly rövid idő alatt annyi hódítást, mint a spiritizmus minden kényszer nélkül, egyedül csak a meggyőződés erejénél fogva.

Mai nap a spiritizmus a művelt nemzeteknél oly nagy szerepet játszik, hogy tudomásvétel nélkül napirendre nem lehet térni felette. Utat tör magának a társadalom minden körében; az Egyesült Államokban legközelebb a parlamentben is fognak vele foglalkozni. Irodalma is évről-évre növekszik;

Magyarországot és talán Oroszországot kivéve nincs nagyobb állam Európában, amelyben spiritisztikus folyóirat ne jelenne meg. Még Spanyolországban is 3-4 ilyen folyóirat jelenik meg.

A spiritisták felfogása szerint, mint már említettem, a spiritizmus oly régi, mint a világ, az emberiség. A régi prófétákat mindet mediumoknak tartják, akik a tulvilági szellemekkel, angyalokkal, vagy magával a Jehovával folytonos összeköttetésben voltak A XIX. századbeli mediumok nem állítják, hogy angyalokkal vannak érintkezésben, vagy azoknak befolyásolása alatt irnának, hanem ezeket egyszerű szellemeknek tartják. Okoskodásuk az, hogy ha az ur Isten évezredek óta megengedte, hogy a szellemek, vagy angyalai közlekedhessenek olykor a halandókkal, mi okból tiltotta volna meg ezt a jelen korban? Valóban erre semmi ok sem forog fenn; tanítják továbbá annyival kevésbé, mert a vallás azt tanítja, hogy Isten változhatatlan. És miért volna az a jelenkori spiritisztikus jelenetek az ördög, vagy a rossz szellemek művei? Holott a mediumok által nyert tulvilági közlemények, tanácsok, vagy tanítások a lehető legerkölösebbek és mind át vannak hatva az Isten iránti, tisztelettelől és a felebaráti szeretettől.

(Vége köv.)

Szerkesztői üzenetek.

N. E. Gy. Géberjén, A Kolozsvári prot. szerzetesház sorsjegyeinek huzása — mint halljuk — június 15-ikén lesz. Szíveskedjék majd az idő után a nevezett intézet tervezőjéhez, az erdélyi egyházkerülethez fordulni. Mi nem fogunk róla kapni értesítést.

A táj. Verselni elég jól tud, képei sem mindig bomlasztók, de egységes gondolatot a szép témába beleönteni nem képes.

M. Gy. Ezek nem váltak be, ami pedig levelének egyéb részét illeti, arra nézve csak félig van igaz, elfogadja a közönség a lírát is — ha jó.

Nyílt-tér.

Természetes

Parádi Arsen

és vastartalmú könnyen emészthető
Gyógyforrás Specificum.

Legelőkelőbb orvosi szaktekintélyek által rendelve: **sápkór, vérszegénység ellen, női betegségek, ideg- és bőrbajoknál,** valamint **görvélykóros** esetekben.

Gróf Károlyi Mihály,

uradalmi felügyelősége Parád.

Ismertető füzeteket ingyen és bérmentve küld a

Főraktár: **Édeskúty L.** Budapest

cs. és kir. udvari szállító

V., Erzsébet-tér 8. sz.

Kapható minden gyógyszerárban és megbízható faszkereskedésben.

valamint fekete, fehér és színes Henneberg-selyem 45 krtól 14 frt 65 krig méterenként — sima, csikos, kockázott, mintázott és damaszt stb. (mintegy 240 különböző fajta és 2000 különböző szín s árnyalatban stb.)

Ruhák s blousokra a gyárból! Privát fogyasztóknak postabér-, vámmentesen s házhoz szállítva.
Minták postafordultával.

Svájczba kétszeres levélbélyeg ragasztandó.

Magyar levelezés.

Henneberg G. selyemgyárai, Zürichben.

(cs. és kir. udvari szállító).

Selyem-damasztok 75 krtól

14 frt 65 krig méterenként és selyem-brocatok — saját gyáraimból

6411
1898.**Hirdetmény.**

Hajdúvármegye kir. tanácsos Alispánja az 1898 évi május hó 12-én kelt 6048. számú rendeletével a Debreczenegri-trvh ut Csegei átkelési szakaszának feltöltése és árkolása helyre állítását 1684 forint 90 kr összeg erejéig engedélyezt.

A fent említett munkálatok fogantatásának biztosítása céljából az 1898. június hó 2-ik napjának 9 órájára a Hajdúvármegyei Alispáni hivatal helyiségeiben tartandó zárt ajánlati verseny tárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítandó s az előírt 5 százaléknyi bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat a kitűzött nap 9 órájáig, a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatokra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett m. kir. állam építészeti hivatalnál, a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők.

Debreczen, 1898. Május 16-án.

Rásó Gyula,
kir. tan. alispán.

Tüdőbetegségek

(chronikus katarrhusok és tüdősvadás)

gyógyíthatók

e kitűnő hatású és teljesen ártalmatlan

„Glandulén” használata által.

GLANDULÉN a legjobb szer bármilyen nemű tüdőbetegségeknek. Bámulatos sikerek régebb és előrehaladottabb tüdőbetegségeknek: bizonyítottan gyógyult betegek és hírneves orvosok által.

GLANDULÉN a legbiztosabb ismert szer, minek segítségével a természet a testben gyógyítja a tüdőbetegségeket. — A szervezet Glandulén hiányával megbetegszik. Glandulén egyszerű használata fokozza a természetes gyógyulást.

GLANDULÉN nem mesterségesen előállított vegyi szer, melyeknek többnyire nem kívánt kellemetlen mellékhatásai vannak, teljesen ártalmatlan, huzamosabb használatú is.

GLANDULÉN előállítatik Dr. Hofmann utóda által Merane (i S) vegyi gyárában egészséges állatoknak tüdőmirigyéből. Tablettákban, kellemes és alkalmas alak bevévesre. Minden egyes tablettát tartalmaz 0.25 Glandulénnek megfelelő 0.05 besűrített mirigyanyagot és 0.20 izjavító tejszövetet.

GLANDULÉN törvényileg védve és szabadalmazva van, utazatoktól óvakodjék. — Változatlan alakban minden gyógyanyagot tartalmazó Glandulén kapható minden gyógyszertárban: 1 üveg 2 frt 75 kr. (100 db.) és 1 frt 50 kr. (50 db.) — Ott, hol nem kapható, forduljon a főraktárhoz:

Diana gyógyszerár,

Budapest, Károly-körút 5. szám.

honnan kívánatra terjedelmes ismertetés és használati utasítás orvosoknak, valamint betegnek bérmentve küldetnek.

Bolti helyiség
fűszerüzletre berendezve
julius 1-ig lakás nélkül, — julius elsejétől kényelmes lakással,

esetleg más üzleti célra is azonnal kiadó, Nagy-Csapó-utca 396. szám.

Ugyanott 2 utcái és egy előszobából álló elegáns garszon — lakás azonnal kiadó.

Üzlet áthelyezés.

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy

Mödlingi nagy cipőraktáramat,

a mely a legnagyobb divatos árukkal van berendezve a **Piacz és Teleky** utcák **sarkán** levő házba helyeztem át.

Raktáron tartok mindenféle nagy választékban

férfi- női és gyermek cipőket

ugy fekete, mint színes minőségben.

Midőn felkérem a t. nagyközönséget, hogy gyártmányaim kitűnő minőségéről és a leghozzáértőbb árakról személyesen meggyőződést szerezni sziveskedjék, b. bizalmokat továbbra is fentartani kérve,

maradok kitűnő tisztelettel!

Mödlingi cipő gyári raktára.

(Piacz és Teleky-utcák sarkán.)

Az országos esketési ügyvivősegi iroda.

Beszerzi az esküvőhöz szükséges okmányokat, elvégzi az esküvőhöz tartozó készületeket.

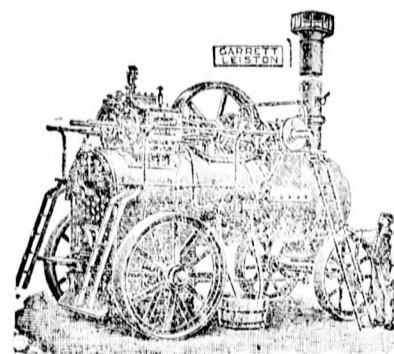
Házasságokat a legnagyobb titoktartás mellett közvetít.

Iroda: Debreczen, Kisvárad utca 2093.

Beiratkozások d. e. 9—11-ig, d. u. 3—5-ig vétetnek fel. Egyszerű levélbeni beiratkozások csak ugy vétetnek figyelembe, ha válaszra 20 kros bélyeg csatoltatik.

Ifj. KOTZÓ PÁL

Budapest, V. kerület, Lipót-körút 18. sz.

**Vidéken lakó szolid ügy-
nőkök kerestetnek.**

A t. cz. vevőközönségnek szives tudomására hozza, hogy nagyobb kényelmükre irodáját

V. ker., Lipót-körút 18. szám.

(Vigszínház mellett, a nyugati pályaudvar Margithid közelébe helyezte át.)

Fentartotta azonban a VIII. ker. Szentkirályi-utca 49. sz. műhelyét és az V. ker., Lipót-körút 8—10. szám alatti raktárhelyisééit.

A közönségnek további pártfogását kérve ajánlja Garrett legújabb szerkezetű compound gőzmozgonyait stabil és félstabil alakban, amelyek 40% tüzelőanyag megtakarítással dolgoznak.

Gőzmozgonyokat és gőzeséplőket négyszer fordítható acél dobsínekkel, toldást nem igénylő szalmazókkal a nagy szita felülettel, minden nagyságban.

Mindenfajta lovas cséplőkészleteket, arató- és vetőgépeket, szecsavágókat, répavágókat és minden más gazdasági gépeket.